

Hetero-Anamnestiche Persoonlijkheidsvragenlijst (HAP) versie 2.0

De HAP is een korte vragenlijst voor informanten waarmee in een vroeg stadium van het diagnostisch proces onderzoek kan worden gedaan naar persoonlijkheidskenmerken en persoonlijkheidsstoornissen.

Samenvatting van de eigenschappen van de HAP

- **Informantenvragenlijst**

De lijst wordt ingevuld door iemand uit het sociaal netwerk van de patiënt zoals partner, ouder, kind, broer/zus of vriend(-in).

- **Meting van kenmerken van de premorbide persoonlijkheid**

Premorbide betreft de persoonlijkheid van de patiënt vóór deze werd beïnvloed door een psychische stoornis of hersenaandoening.

- **Meting van kenmerken van de huidige persoonlijkheid**

De HAP-*t* (tegenwoordige tijd) meet de actuele gedragskenmerken. Dat maakt het mogelijk om gebruik te maken van gedragsobservaties van informanten die de patiënt niet langdurig hebben ervaren, zoals bijvoorbeeld verpleegkundig personeel. Door afname van beide versies van de HAP kan een indruk worden gekregen van gedragsverandering door een psychische stoornis of van het effect van op de persoonlijkheid gerichte psychotherapie.

- **Bruikbaar voor patiënten vanaf 18 jaar**

Beschikbaar zijn acht normgroepen van vrouwen en mannen.

Voor de HAP: generalistische basis-ggz, sector verpleging en verzorging, huisartspatiënten ouderen, zelfstandig wonende ouderen in Vlaanderen, specialistische ggz ouderen.

Voor de HAP-*t*: generalistische basis-ggz, licht verstandelijk beperkten en gerontopsychiatrie in het verpleeghuis.

- **Snelle afname en verwerking van gegevens**

De vragenlijst (62 items) kan in 10 minuten mondeling, digitaal of schriftelijk worden afgenomen. Verwerking gebeurt online. Het resultaat wordt onmiddellijk weergegeven in overzichtelijke grafieken.

- **Tien klinisch relevante schalen**

Dit zijn: sociaal afzijdig gedrag, onzeker gedrag, kwetsbaar in de omgang, somatiserend gedrag, wanordelijk gedrag, rigide gedrag, perfectionistisch gedrag, moeilijk in de omgang, zelfingenomen gedrag en grillig en impulsief gedrag.

- **Uitkomsten op factorschalen**

Dit betreft de individuele scores op drie achterliggende hogere orde factoren: internaliserend-neurotisch, compulsief en externaliserend-antagonistisch.

- **Signalering van DSM-5 persoonlijkheidsstoornissen**

Het individuele HAP-profiel wordt gescreend op de tien afzonderlijke persoonlijkheidsstoornissen, met als mogelijke uitkomst: contra-indicatie, geen indicatie, kenmerken van persoonlijkheidsstoornis en indicatie voor persoonlijkheidsstoornis.

- **Neiging tot agressie**

Een verhoogde uitslag geeft aan dat de persoon volgens de informant snel agressief gedrag vertoont.

- **Screening van autismespectrumstoornis**

De indicatie geldt voor ouderen.

- **Vier controleschalen**

De validiteit van de antwoorden van de informant wordt onderzocht met vier controleschalen.

De beoordelingstendens stelt positieve of negatieve vertekening door de informant vast.

De instemmingstendens meet de tendens tot ja of nee beantwoording.

De schaal inconsistente antwoorden stelt onsamenhangende beantwoording vast.

De schaal min of meer geeft het aantal afwijkende middenscores weer.

De uitslagen op de inhoudschalen worden gecorrigeerd voor de beoordelings- en instemmingstendens.

- **Aanwijzingen voor praktische toepassing van het resultaat**

In de handleiding staat per inhoudschaal een gedragstypering, een beschrijving van behoeften en stressoren en worden suggesties gedaan voor verder differentiaal diagnostisch onderzoek.

- **De validiteit van de vragenlijst is in wetenschappelijke publicaties aangetoond**

- **Beoordeling COTAN (Commissie Test Aangelegenheden Nederland)**

Van de eerste versie van de HAP (2006) waren op één na alle beoordelingscriteria goed of voldoende. Een deel van de normen werd beschouwd als onvoldoende. De normen zijn inmiddels verbeterd en uitgebreid en worden opnieuw aan de commissie voorgelegd.

- **Online te bestellen**

De vragenlijsten, handleiding en toegang tot de software kunnen besteld worden op www.hapsite.nl. Op deze website is meer informatie over de HAP beschikbaar.